

УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Магістерська Програма Екуменічних Наук

**ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗСЕКРЕЧЕНИХ АРХІВІВ СБУ, ЯКІ
СТОСУЮТЬСЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕРКОВ У РАДЯНСЬКИЙ ПЕРІОД**

Магістерська робота

Студент

Листопадська В.

Науковий керівник:

д-р. о. Михалейко А.

Львів

-2010-

Зміст

Вступ _____	3
Список умовних скорочень _____	6
I. Архів Служби безпеки України _____	8
1. історія архіву _____	8
2. структура архіву _____	18
3. діяльність _____	28
II. Загальна характеристика документів, що стосуються діяльності церков у радянський період (за документами, поданими у інформаційно-довідковому залі м. Львова) _____	41
1. Українська Автокефальна Православна Церква _____	41
2. Українська Греко-Католицька Церква _____	57
3. Російська Православна Церква _____	74
III. Документи карально-репресивної системи СРСР в боротьбі проти релігійних конфесій та об'єднань. (на прикладі кримінальної справи проти євангелістів у с. Чистоголівка) _____	83
Висновки _____	89
Список літератури _____	95
Додатки _____	101

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Після розпаду Радянського Союзу Україна отримала у спадок величезну базу із архівними документами колишнього Комітету державної безпеки. На даний момент ці архіви відкриваються і представляються широкому загалу. Проте сам процес розсекречення не є таким простим. Знаття грифів «таємно» відбувається за певною процедурою і потребує часу. Досі на зберіганні в державних архівних установах ще перебуває понад 150 тисяч носіїв інформації, які підлягають розсекреченню.

Проте уже зараз можна ознайомитись із справами, які розсекретили. На базі управління Служби безпеки України створено інформаційно-довідковий зал, де усі бажаючі можуть переглянути архівні документи, особові справи родичів і взагалі проглянути сторінки української історії, що раніше були закритими.

Актуальними справами є зараз розсекречення та характеристика документів, що стосуються діяльності різних Церков на території України під час Радянського Союзу. Щоб отримати чітку картину самої історії потрібно докладно проаналізувати документи як самої Церкви, так і кримінальні справи проти окремих діячів Церков. Радянський Союз активно боровся з будь-якими проявами релігійності на своїй території, вважаючи релігію опіумом для народу. Політика держави була спрямована проти діяльності Церкви, і досить вміло знищувала довіру до християнства. Проте з розпадом країни Рад, усі репресовані Церкви відроджуються та, відповідно, хочуть встановити історичну справедливість.

У даній роботі через уже розсекречені документи характеризується діяльність різних конфесій на території України. Окрім цього широкому загалу представлена сама робота галузевого державного архіву служби безпеки України.

Мета цієї магістерської роботи: показати діяльність Комітету державної безпеки проти християнських церков на документальній базі. Окрім цього, показати структуру розсекречених документів, які є представлені широкому загалу.

Завдання роботи:

- дати загальну характеристику галузевого державного архіву служби безпеки України;
- охарактеризувати структуру інформаційно-довідкових залів служби безпеки України;
- проаналізувати частину розсекречених документів релігійних конфесій та об'єднань, які подані в інформаційно-довідковому залі м. Львова;

- показати схему карально-репресивної системи на прикладі однієї із справ.

Об'єктом дослідження є розсекречені документи та матеріали, що стосуються діяльності Церков та комітету внутрішніх справ.

Предмет дослідження: архіпастирські послання у період визвольної боротьби, звіти, протоколи, листи, кримінальні справи, донесення та ін. розсекречені матеріали.

Хронологічні рамки дослідження: період існування Радянського Союзу 1922-1991 роки. Враховується також час написання самих документів. У цій магістерській роботі застосовано такі наукові методи: описовий, порівняльний, аналізу.

Структура. Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел. Для кращої систематизації всього матеріалу, теоретичного і практичного, розділи поділено на підрозділи.

Перший розділ «Архів Служби безпеки України» знайомить нас із історією виникнення архівів, їхньою діяльністю та структурою двох установ: власне Галузевого державного архіву та інформаційно-довідкових кімнат. Він поділений на підрозділи: історія архів, структура архівів та діяльність.

Другий розділ присвячений характеристиці документів, що висвітлюють діяльність Церков і які є доступні в інформаційно-довідковому залі СБУ у м. Львові. Розділ поділений на підрозділи: Українська Автокефальна Православна Церква, Українська Греко-Католицька Церква, Російська Православна Церква.

Третій розділ – це характеристика кримінальної справи проти євангелістів у с. Чистогалівка Ново-Шепелицького району Київської обл. У цьому розділі висвітлюється діяльність карально-репресивної машини на прикладі однієї справи.

Новизна та практичне значення роботи полягають в тому, щоб охарактеризувати стосунки Радянського Союзу із Церквами різних конфесій, базуючись на уже розсекречених документах. Таким чином відкрити частинку історії України, а зокрема тої, що стосується релігії. Звісно робота не подає повної інформації, оскільки кількість розсекречених документів кожного разу поновлюються. Фактично у роботі характеризуються документи, з яких знято гриф «цілком таємно» і які мають відношення до діянь в середині Церков.